

Strand, Jonathan Natalie

Venus og estetikk i kunsthistorien

Bacheloroppgave vår 2022

Bacheloroppgave i Kunsthistorie

Veileder: Hodne, Lasse

Medveileder: Holden, Steffen Wesselvold

Mai 2022

Strand, Jonathan Natalie

Venus og estetikk i kunsthistorien

Bacheloroppgave vår 2022

Bacheloroppgave i Kunsthistorie
Veileder: Hodne, Lasse
Medveileder: Holden, Steffen Wesselvold
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	1
Hva skal du skrive om?	1
Hvordan kom du frem til oppgaven?	1
Hvordan skal du løse oppgaven?	1
Si hva komparativ metode er	1
Estetikk.....	3
Hvorfor er estetikk relevant til oppgaven?	3
Hva er estetikk?	3
Hvorfor er estetikk interessant i sammenheng med kunst?	3
Utviklingen av estetikk i nyere tid.....	4
Historisk bakgrunn	5
Den greske antikken	5
Renessansen.....	5
Postmodernisme og frem til i dag.....	6
Museologi.....	7
Kunstindustri museum- Hva er det?	7
Historien til museet og deres formål.....	7
Verkets museale kontekst	8
Analysen og sammenligning	9
Praxiteles	9
Botticelli	10
Michelangelo Pistoletto	11
Irene Nordli.....	12
Hvordan er Venus fortsatt fremstilt i nyere tid?	14
Likheter og forskjeller mellom fremstillingene av Venus.....	15
Oppsummering	17
Konklusjon	18
Referanser.....	19
Bilde referanser	21

Innledning

Hva skal du skrive om?

Til min bachelor oppgave så har jeg valgt å jobbe med tematikken estetikk i samarbeid med Trondheim kunstindustri museum. Jeg har valgt meg ut verket *Pink Venus* av Irene Nordli som jeg skal sammenligne med Botticellis *Venus*, samt andre fremstillinger av Venus opp gjennom historien.

Det jeg da vil undersøke i denne oppgaven er hvordan fremstillingen av Venus har endret seg gjennom historien og om dette er en eventuell følge av endringene som har tatt plass i den estetiske teorien.

Hvordan kom du frem til oppgaven?

Tematikken estetikk og *Pink Venus* ble presentert for oss når vi var på besøk hos Trondheim kunstindustri museum i starten av semesteret, der var det Solveig som formidlet ideen på vegne av Steffen. Denne tematikken vekket da interesse for meg, spesielt med tanke på at jeg tenkte jeg hadde en mulighet til å knytte et samtidsverk opp mot et klassisk verk fra renessansen. Statuen *Pink Venus* av Irene Nordli vekker med en gang assosiasjoner til det klassiske maleriet *Birth of Venus* av renessanse maleren Botticelli, spørsmål som da kan komme opp er spørsmål hvordan fremstillingene av Venus har endret seg gjennom historien?

Hvordan skal du løse oppgaven?

Jeg har tenkt til å løse oppgaven ved å starte med å se på hva estetikk defineres som, for så gå igjennom estetikken bruk i historien fra antikken og til i dag. Denne oppgaven vil også bestå av en kort del om den museale konteksten til verket *Pink Venus* og litt om Trondheim kunstindustrimuseums historie.

Jeg vil også inkludere en komparativ analyse av *Venus* og *Pink Venus*, samt noen flere relevante verk hvor jeg sammenligner dem for å se på eventuelle likheter og forskjeller med tanke på utviklingen av Venus som motiv.

Si hva komparativ metode er

En komparativ metode vil si at man sammenligner to eller flere verk for å se på forskjeller og likheter og man prøver som regel å balansere forholdet mellom likheter og forskjeller. Når

man skal bruke en komparativ metode så er det viktig å velge verk som har noen fellestrekk¹. I denne oppgavens tilfelle så har jeg valgt å bruke en komparativ analyse av flere verk med motivet Venus for å finne ut hvordan fremstillinger av Venus visser den estetiske endringen som har skjedd fra antikken til i dag. Av disse analysene så har jeg valgt å gå mer i dybden i analysene av Praxiteles *Afrodite*, Botticellis *Birth of Venus* og Irene Nordlis *Pink Venus*, her har jeg da brukt analyse skjemaet for maleri og statue som man kan finne i *Visuell analyse, metode og skriveråd* av Erik Mørstad fra side 25 til side 42.

¹ Mørstad, *Visuell analyse* (Oslo: Abstrakt forlag as, 2002), s. 55-56

Estetikk

Hvorfor er estetikk relevant til oppgaven?

Som tidligere nevnt så vil hovedfokuset mitt være på utviklingen av Venus med estetikken som baktanke for å se hvordan fremstillingen av Venus har endret seg opp gjennom historien.

Hva er estetikk?

Estetikk som et begrep omfatter det vi regner som vakkert innenfor kunst. Hvis noe er estetisk så vil det si at man har brukt sansene i sin vurdering av et verk, en gjenstand eller et objekt.

Ordet stammer fra det greske ordet αἴσθησις (aísthēsis) som betyr sansning². Estetikk som et begrep oppsto når filosofien skulle prøve å forklare det kunstneriske i et samfunn der naturvitenskapen sakte, men sikkert begynte å dominere³. Estetikk i dag er ikke bare oppfatninger og metoder som gjelder for kunstnere, men også et område innen filosofien som undersøker de så kalte «lovene» for det skjønne innenfor naturen og kunsten⁴.

Men det å ha et sett med «regler» for noe som estetikk kan være problematisk med tanken på at betrakterens oppfatning av kunst er subjektiv og veldig opp til hver enkelt. Det en person synes er vakkert og estetisk behagelig for øyet, kan en annen person synes er stygt eller rett og slett estetisk ubehagelig for øyet.

Hvorfor er estetikk interessant i sammenheng med kunst?

I forordene i *Klassisk estetisk teori* er det snakk om fire hoved punkter på hvorfor estetikk er interessant i sammenheng med kunst. Disse er da;

Kunstnerens egen interesse av estetisk teori, dette går ut på at man kan se utviklingen av estetikk som et følge av utviklingen i kunsten selv og hvordan estetikk oppleves. Estetisk erfaring, som går ut på erfaringene som hver enkelt kunstner har, har man mer erfaring er man naturligvis bedre. Estetisk bevissthet i sammenheng med refleksjon som går ut på at det ikke er nok med bare bakgrunnskunnskap, men man må også ha evnen til å kunne reflektere over hvorfor noe/hva som skaper interesse for gjenstandene. Til slutt er det utvidelsen av begrepet

² *snl.no*, s.v «estetikk» av Solveig Bøe, 15/5 2022. [estetisk – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/estetisk)

³ Bø-Rygg og Eriksen, *Klasisk estetisk teori* (Oslo: Universitetsforlaget, 2012), s. 13

⁴ *snl.no*, s.v «estetikk» av Eivind Tjønneland, 15/5 2022 [estetikk – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/estetikk)

estetikk, begrepet estetikk (og begrepet kunst) er begge utrolig åpne begreper og de er begge i konstant endring⁵.

Utviklingen av estetikk i nyere tid

Estetikk i dag er både en del av filosofien, samt ulike oppfatninger og metoder som kunstnere bruker i sitt arbeid. Ifølge Alexander Gottlieb Baumgarten er det som gjør noe vakkert, erkjennelsen av en gjenstand eller et verk, dette knytter allerede estetikk opp mot det subjektive⁶. Senere har vi Marx som mente at kunst ikke er avbildning av det som foregår i samfunnet, men heller en følge av menneskelig praksis⁷, altså det som fremstilles i kunsten har ikke nødvendigvis noe med det sosiale å gjøre eller er nødvendigvis ikke politisk, det er alt opp til hva kunstnerne selv vil vise frem.

Baudelaire mente skjønnhet er en forandring, han var opptatt av sammenhengen mellom estetikk og modernitet⁸, altså hvordan estetikken fremstår i det moderne. Pierre Bourdieu får frem hvordan smakskriterier oppfattes forskjellig fra person til person eller gruppe til gruppe⁹. Mens Rancière ser på delingen av det sanselige, det vil si at han viser til at det sanselige både er noe som er oppdelt og noe vi deler sammen med andre¹⁰, altså sanseligheten oppleves ikke nødvendigvis bare av en person, men også av grupper på flere.

Det er vel trykt å si at estetikken er et videre begrep enn det man først tenker, det er vel ingen fast fasit på akkurat hva estetikk er. Vi ser også her bare hvor mange forskjellige aspekter av estetikk man kan velge å fokusere på når det kommer til forskningen på estetikk.

⁵ Bø-Rygg og Eriksen, *Klasisk estetisk teori* (Oslo: Universitetsforlaget, 2012), s. 12-13

⁶ Bale og Bø-Rygg, *Estetisk teori* (Oslo: universitetsforlaget, 2008), s. 9

⁷ Bale og Bø-Rygg, *Estetisk teori* (Oslo: universitetsforlaget, 2008), s. 165

⁸ Bale og Bø-Rygg, *Estetisk teori* (Oslo: universitetsforlaget, 2008), s. 167

⁹ Bale og Bø-Rygg, *Estetisk teori* (Oslo: universitetsforlaget, 2008), s. 378

¹⁰ Bale og Bø-Rygg, *Estetisk teori* (Oslo: universitetsforlaget, 2008), s. 533

Historisk bakgrunn

Den greske antikken

Den greske antikke perioden i kunsthistorien regnes fra ca. år 900 før vår tidsregning til ca. år 30 før vår tidsregning¹¹, det som var typisk for den klassiske greske kunsten var deres utnyttelse av komplekse bevegelser hvor stenhuggerne brukte kunnskapene sine om anatomi til sitt fulleste. Et eksempel her er *Diskoskasteren*. De mannlige statuene ble ofte fremstilt nakne, mens de kvinnelige statuene var ofte tildekket¹².

Den første statuen jeg skal se på er ikke en Venus, men Praxiteles *Afrodite*. Dette er fordi både Venus og Afrodite er gudinnene for kjærlighet. Venus er kjærlighetsgudinnen innenfor den romerske mytologien og Afrodite er kjærlighetsgudinnen innenfor den greske mytologien, de begge symboliserer også fruktbarhet og skjønnhet i tillegg til kjærlighet¹³.

Renessansen

Renessansen er en periode innenfor kunsthistorien som refererer til 1400-1500-tallet, høyrenessansen går fra 1500-1600-tallet¹⁴.

Innenfor billedkunsten kjennetegnet renessansen av bruken av perspektiv, mer avansert bruk av lys og skygger og idealiserte portretter. Her tok også kunstnerne opp studiet av menneskekroppen og proporsjonalitet/anatomi igjen¹⁵. Ordet renessanse betyr gjenfødelse, her viser det da til en ny interesse for antikken. Denne nye interessen førte blant annet til at datidens kunstnere hentet stor inspirasjon fra den antikke kunsten¹⁶. Mange under renessansen fikk også en ny interesse for kunst, litteratur og mytologi fra antikken, men da med et mer kristent syn¹⁷.

¹¹ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.106

¹² *snl.no*, s.v «den greske antikkens kunst og arkitektur» av Siri Sande, 15/5 2022. [den greske antikkens kunst og arkitektur – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

¹³ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.593

¹⁴ Kleiner, *Gardner's* (Boston, USA: Cengage Learning, 2020), s.594, 686

¹⁵ *snl.no*, s.v «renessansen (kunst)» av Stephan Tschudi-Madsen, 15/5 2022. [renessansen – kunst – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

¹⁶ *snl.no*, s.v «renessansen» av Per Sigurd Tveitevåg Styve og Nils E. Bjerkestrand, 15/5 2022. [renessansen – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

¹⁷ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.593

Det var ikke bare de generelle interessene som endret seg under renessansen, men også nye filosofiske tanker oppsto, humanismen er et resultat av dette. Humanismen oppsto på starten av renessansen, humanistene satt menneskers interesse og verdi i fokus, da til forskjell fra, men ikke imot religionens verdier¹⁸, humanismen oppfordret til individuell utviklingsmulighet, personlig vekst og samfunnsansvar. Humanismen knyttes også til utdanning og kultur. Humanismen hadde selvfølgelig en stor innflytelse på kunsten¹⁹.

Postmodernisme og frem til i dag

Postmodernisme er et paraply begrep som omfatter flere sillretninger i etterkrigstiden. Innenfor arkitekturen oppsto postmodernismen mot slutten av 60-tallet, mens den tok av innenfor kunsten på 70- og 80-tallet²⁰. Det postmodernisme i bunn og grunn har gått ut på er at det har blitt sett på som et forsøk på å bryte ned grensene mellom det man kaller høykultur og populærkultur²¹.

Opp gjennom årene har synet på kunst samt andre stiler endret seg, i dag eksisterer moderne, postmoderne og tradisjonelle former for kunst i fellesskap med hverandre. Vi har også sett en oppsving i bruk av digital media i kunsten (for eksempel video og lyd opptak), samt digital kunst (for eksempel fotografi og kunst generert av kunstig intelligens)²².

¹⁸ Kleiner, *Gardners* (Boston,Usa: Cengage Learning, 2020), s.426

¹⁹ Kleiner, *Gardners* (Boston,Usa: Cengage Learning, 2020), s.594

²⁰ *snl.no*, s.v «postmodernisme (arkitektur)» av Per Rygh, 15/5 2022. [postmodernisme – arkitektur – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

²¹ *snl.no*, s.v «postmodernisme (billedkunst)» av Arve Rød, 15/5 2022. [postmodernisme – billedkunst – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

²² Kleiner, *Gardner's* (Boston, USA: Cengage Learning, 2020), s.1004

Museologi

Kunstindustri museum- Hva er det?

Samlingen er bygget opp selektivt og ikke nødvendigvis representativt, de fleste kunstmuseer har et mål om å presentere et spesifikt bilde av miljø, periode eller personer. På starten av 1800-tallet når kunstindustri museer begynte å dukke opp så var deres samlinger først og fremst startet som en modellsamling hvor håndverkslæringer kunne studere gode eksempler fra samtid og fortid²³. I løpet av slutten på 1800-tallet fikk Norge hele tre kunstindustri museer, ett i Oslo, ett i Bergen og ett i Trondheim²⁴, hvor det i Trondheim er Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum som jeg har samarbeidet med i denne perioden.

Det er i dag ikke bruk for kunstindustri museene på samme måte som det var for 150 år siden, så i dag er kunstmuseene mer kulturhistoriske museer som fremmer moderne håndverk og kunst fra flere regioner²⁵.

Historien til museet og deres formål

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum her i Trondheim ble grunnlagt i 1893²⁶ av H. F. Klingenberg. I oppstartsfasen fikk museet et bidrag på 2000kr for å dekke eventuelle utgifter, samt donasjoner fra flere av byens interesserte²⁷. I dag ligger museet i Munkegata 3-7, og det har det gjort siden 1968. Her ligger det i et bygg tegnet av arkitekten Herman Krag, men kunstindustri museet har ikke alltid vært her. I starten holdt museet til i stiftsgården, før det i 1900 flyttet seg til Dronningens gate 1B²⁸.

Museets samling består i dag av rundt 30 000 verk og museets hovedoppgave er å samle og forvalte kunsthåndverk og design, du kan derfor finne alt fra tekstil til glass til gjenstander som klokker og til og med leker møbler i samlingen deres²⁹. Ut ifra 25-aarsberetningen får vi vite at i starten av museets historie så var det møbler og norske gjenstander museet samlet inn

²³ Rogan og Amundsen, *Museer og samlinger* (Novus: Oslo, 2010), s. 95-97

²⁴ Rogan og Amundsen, *Museer og samlinger* (Novus: Oslo, 2010), s. 108

²⁵ Rogan og Amundsen, *Museer og samlinger* (Novus: Oslo, 2010), s. 108

²⁶ Nordenfjeldske kunstindustrimuseum, «om museet»

²⁷ *25-aarsberetning* (Trondhjem: Aktietrykkeriet, 1918), s. 5-6

²⁸ Adsen, *Intro* (Trondheim: Nordenfjeldske kunstindustrimuseum, 2018). s.4

²⁹ Nordenfjeldske kunstindustrimuseum, «Museets samlinger»

mest av og hadde fokuset sitt på, men de dro også utenlands for å kjøpe inn møbler og porselen på auksjoner³⁰.

Verkets museale kontekst

Verket *Pink Venus* ble laget i 2011 og ble kjøpt inn i 2012 i forbindelse med messen «Collect: the international art fair for contemporary objects in London» i 2011³¹.

Pink Venus har i ettertid blitt stilt ut i samlingen «ta deg tid», her var det Solveig Lønmo som var kurator for utstillingen. I en e-post mellom meg og Solveig der jeg spurte om hvorfor hun hadde valgt å inkludere *Pink Venus*, så fikk jeg dette som svar;

«Som du vil se, er dette verket med i utstillingen om tid fordi den innerst refererer til et ikonisk verk i kunsthistorien, som er innhyllet i tykke lag av bearbeiding og rosa «samtid»³². Solveig skrev også et litt innlegg til verket med utstillingen som kontekst. Her skriver hun:

Ved å kommentere og appropriere eldre verk, ideer og forbilder, kan kunstnere skape interessante uttrykk som gjør at betrakteren må grave litt nedover i egne lag av referanser. Gudinnen Venus som fødes ut av bølgene og reiser seg fra et stort kamskjell, er nok et kjent bilde for mange. Men utenpå en slik nærmest arketypisk form, har keramiker Irene Nordli påført tykk, rosa lusterglasur som klumper seg rundt og renner nedover gudinnekroppen. Den opprinnelige, ganske daterte sensualiteten dekkes til av en forsteinet, nyere overflate. Uttrykket i Nordlis *Pink Venus* er både bløtkakekitsch og feministisk³³.

Så grunnen bak inkluderingen av *Pink Venus* i utstillingen *Ta deg tid*, var fordi den knytter sammen samtiden og et historisk verk som mange allerede kjenner til.

³⁰ *25-aarsberetning* (Trondhjem: Aktietrykkeriet, 1918), s. 14-18

³¹ Nordenfjeldske kunstindustrimuseum, «*Pink Venus*» s. 2

³² Personlig kommunikasjon i e-post fra Solveig Lønmo 4/4 2021. Se bilde i referanselisten.

³³ Direkte sitat fra Lønmo, *Ta deg TID* (Museumsforlaget, 2021) s. 38-39

Analysér og sammenligning

Praxiteles

Praxiteles Afrodite.

Afrodite av Praxiteles er en statue i marmor fra ca 350-340 før vår tidsregning) var den første nakne fremstillingen av en gudinne. På denne tiden så var det ikke vanlig å fremstille kvinner nakne, og når det ble gjort så var det slaver eller borgerlige som ble fremstilt nakne på vaser og andre husholdnings gjenstander³⁴.

Det er ingen av Praxiteles originale statuer som har overlevd³⁵, statuen som er avbildet her er en kopi av hans *Afrodite*. Denne ble trolig laget i forbindelse med et tempel med tanke på at det er en gudinne som er avbildet, den har nok da vært en dekorativ skulptur.

Denne statuen avbilder den greske kjærlighets gudinnen Afrodite stående naken med hennes høyre hånd som dekker til underlivet, i hennes venstre hånd holder hun et tøyestykke, trolig noe som har blitt brukt som en kjole. Statuen ser ut til å bestå av tre deler, pallen hun står på, Afrodite selv og en krukke eller vase med et tøyestykke over som står på noen bøker. Statuen er 6'8, eller 203cm høy³⁶. Skulpturen uttrykker form for bevegelse. Ser ut til å kunne vært hvit marmor når det kommer til farge.

Det sies at en av spesialitetene til Praxiteles var å få marmor til å se mykt ut³⁷, dette kan vel trygt sies at han har oppnådd med *Afrodite*.

Det er ikke umulig å se for seg at denne statuen var starten på noe nytt og en stor inspirasjon for både kunstnere og stenhuggere i senere tid når det kommer til andre fremstillinger av Venus/Afrodite.

³⁴ Kleiner, *Gardner's* (Boston, USA: Cengage Learning, 2020), s.144

³⁵ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.144

³⁶ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.144

³⁷ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.145

Botticelli

- Om kunstneren og samtiden

Botticelli (født 1445 – død 1510) var en italiensk maler fra tidlig renessansen som egentlig startet som gullsmed lærling. Botticelli ble regnet som en godt etablert kunstner fra 1470³⁸ og var aktiv frem til ca. 1490. Noen av hans mest kjente verk er *Våren* fra 1482 og *Venus fødsel* fra 1485³⁹.

- **Botticelli, *The birth of Venus*.**

The birth of Venus av Sandro Botticelli er et maleri, tempera på panel, med en bredde på 278cm og en høyde på 172cm⁴⁰, det er altså bredden som dominerer. Verket er i dag utstilt i Uffizi galleri i Florence i Italia. Verket viser, som tittelen sier, fødeselen av kjerlighets gudinnen Venus. I verket ser vi Venus stående på et kamskjell som blir

vasket i land av bølgene. I bakgrunnen til høyre ser vi en skog, og til venstre er det blomster som blir kastet ned fra himellen.

De andre personene som er avbildet sies å være Zephyrs (til venstre for Venus), figurer som representerer det åndelige og det kroppslige⁴¹. Hun til høyre for Venus sies å være «The Hour», hun bærer Venus sin kappe og sies å symbolisere «... The union of the life-giving spirit with historical reality.»⁴²

Når det kommer til teknikk så ser det ut som malingen er påført i tynne lag, men at den ikke er gjennomskinnende i farge.

³⁸ Kuiper, *Painters of the Renaissance* (New York, USA: Britannica educational publishing, 2013), s.86-87

³⁹ Kuiper, *Painters of the Renaissance* (New York, USA: Britannica educational publishing, 2013), s.92

⁴⁰ Google arts and culture, «The birth of Venus- Sandro Botticelli»

⁴¹ Santi, *Botticelli* (London: Constable, 1976), s. 27

⁴² Santi, *Botticelli* (London: Constable, 1976), s. 30

Når det kommer til komposisjonen så har bildet både en detaljert forgrunn og en detaljert bakgrunn, men det kan oppfattes som om vannet og himmelen går litt i ett langs horisont linjen. Maleriet fremstår som litt flatt med ikke så mye dybde.

Når det kommer til farger så har Botticelli benyttet seg av både lyse og mørke farger, trærne i bakgrunnen til høyre samt vingene til Zephyr og den nedre delen av bildet er det som står ut som de mørkeste delene av verket. På den andre siden så fremstår Venus og kamskjellet som de lyseste punktene i verket. Dette gjør at blikket til tilskueren automatisk blir dratt mot Venus og kamskjellet. Lyskilden i verket befinner seg "utenfor" selve verket, det vil si at vi ikke ser lyskilden, det oppfattes som om lyset kommer utenfra verket. I dette verkets tilfelle så ser det ut som lyskilden befinner seg foran Venus, men på hennes høyre side, dette forårsaker skyggene vi opplever under kamskjellet. Handlingene i verket foregår utendørs. Det er mye bevegelse, det ser ikke ut som at noen av de avbildede er ment for å stå i ro.

Botticelli jobbet for Medici familien og malte *Birth of Venus* basert på et dikt av Angelo Poliziano, med inspirasjon til selve Venus tatt fra statuen *Afrodite* av Praxiteles⁴³.

Motivet er et tydelig mytologisk motiv som fremstiller kjærlighet. Med kjærlighet tematikken og det faktum at Botticelli jobbet for Medici familien i bakhodet så kan vi forestille oss at verket har vært et bestillingsverk i sammenheng med for eksempel et bryllup. Det er dessverre ingen skriftlige kilder angående verket fra før 1550-tallet⁴⁴.

Michelangelo Pistoletto

Michelangelo Pistoletto, *Venus of the rags*.

Venus of the rags er et eksempel på en mer postmodernistisk versjon av den ikoniske Venus er *Venus of the rags* (1967) av Michelangelo Pistoletto, som i dag befinner seg på TATE gallerier i Storbritannia. Verket er bestående av både tekstiler og en gips statue av Venus som står med ansiktet mot fjellet av tekstiler (så da ryggen til tilskuerne) som

⁴³ Kleiner, *Gardners* (Boston, Usa: Cengage Learning, 2020), s.593

⁴⁴ Parenti, «Description»

består av filler og brukte klær. Dette verket har kunstneren laget hele 9 forskjellige versjoner av samme statue i andre materialer (blant annet marmor og han har også brukt en levende dame for å stå i statuens plass), tekstilene varierer også fra installasjon til installasjon. Det avbildede verket har dimensjoner på 212 × 340 × 110 cm. *Venus of the rags* er et verk som inkluderer motsetninger, som da for eksempel hardt og mykt, lyst og mørkt, fast og formelig⁴⁵.

Denne Venus, som Praxiteles *Afrodite* og Botticellis *Birth of Venus* er også fremstilt naken. Hun holder også et tøyestykke i den ene hånden sin. Skulpturen ser ut til å bestå av to deler, en pall som Venus står på og selve Venus statuen med tøyestykket. Denne skulpturen, som de andre fremvisningene av Venus så langt ser også ut til å være i bevegelse. Denne installasjonen som en helhet er bare mulig å oppleve fra baksiden og sidene på statuen siden fronten er dekket til med fjellet av tekstiler, man kan altså ikke observere skulpturen fra alle mulige vinkler. Skulpturen jeg valgte å inkludere i bildet er en lys grå farge, noe som står i kontrast til tekstilene. *Venus of the rags* fremstiller en kopi av *Venus med eplet* (som er inspirert av den greske *Afrodite* av Praxiteles) av den danske neoklassiske kunstneren Bertel Thorvaldsen, enkelte kilder sier Pistoletto kjøpte denne Venus statuen på et hage salg og tok en gips kopi av statuen som han så brukte i sine installasjoner av *Venus of the rags*⁴⁶.

Irene Nordli

- Om kunstneren

Irene Nordli er en skulptør, hun har en rekke forskjellig utdanning innenfor kunst og verkene hennes har blitt vist frem på utstillinger siden 1996⁴⁷. Kunsthøgskolen i Oslo beskriver stilen i verkene til Irene som at det er «... spenninger mellom det groteske og vakre ...». Det er tydelig at motivene hennes utfordrer det abstrakte, oppfattelsen vår om kropp og mulig feminisme⁴⁸.

⁴⁵ Sanger, «Summary»

⁴⁶ Minnucci, *Heaps of Rags and Double Visions* (UK: University of Nottingham, 2020).

⁴⁷ Magimix, «CV- Irene Nordli»

⁴⁸ Kunsthøgskolen i Oslo, «Irene Nordli: Porselensrommet»

- **Irene Nordli, *Pink Venus***
Pink Venus av Irene Nordli er en rosa keramikk statuett med en høyde på 49cm. *Pink Venus* ble kjøpt inn av Nordenfjedske kunstindustri museum i 2012, men laget i 2011 i forbindelse med messen «Collect: the international art fair for contemporary objects in London». I beskrivelsen på primus blir

statuetten beskrevet med ordene «... utformingen minner om en deformert versjon av Botticellis Venus»⁴⁹.

Det er enkelte trekk ved statuetten som man tydelig kan se er inspirert av Botticellis Venus, slik som kamskjellet og posisjonen den avbildete damen står i, samt det som kan minne om bølger som slår opp mot kamskjellet. Verket kan muligens oppleves som mer estetisk fra avstand fordi da ser man ikke alle ujevnheterne i figuren, da ser det heller ut som stearin som drypper. Fra baksiden ser verket ujevnt og nesten litt klumpete ut. Fra en avstand ser det ut som den avbildede kvinnen nesten smelter og materialet minner om smeltet stearin eller voks og den ser "myk" ut. Når man kommer nærmere ser man at statuen er laget av gips og porselen, for så malet en skinnende rosa farge.

Siden statuen er såpass ny så har den ingen skader (hverken naturlige eller skader etter uhell), men utseendemessig er den langt ifra det vi assosierer med som "perfekt". Man kan nesten tenke at det er et første utkast av noe, eller en statue som ikke har gått helt etter planen.

⁴⁹ Nordenfjedske kunstindustrimuseum, «Pink Venus» s. 1-2

Dette er en helfigur som minner om en litt abstrakt versjon av Venus. Kan betraktes fra alle vinkler. Skulpturen er hul inni, dette gjør den lettere. *Pink Venus* er en statue, den er organisk i formene.

Hvordan er Venus fortsatt fremstilt i nyere tid?

Irene Nordli sin *Pink Venus* fra 2011 er et godt eksempel på hvordan Venus fortsatt blir fremstilt i dag, Irene har også en mini samling som heter «Venus» med andre verk som man tydelig kan se også er inspirert av Venus⁵⁰.

Med hvor ikonisk Venus er som motiv og som et symbol for kvinnekroppen innenfor kunst så er det ikke rart at dette er et motiv som har blitt tatt opp igjen gjennom historien og at fremstillingen av motivet har endret seg gjennom historien.

Et annet eksempel på fremstillingen av Venus i nyere tid er *Venus as a poledancer*. Dette er en utstilling av kunstneren Magnus Jung-Kopperud i samarbeid med danseren Madame Artemiss-Madeleine Håkonsson. Utstillingen var satt opp i 2019 og hadde som mål å utfordre samfunnets syn på kvinnekroppen, kunst og seksualitet ved å kombinere en mini utstilling med et mini strippeshow. Utstillingen besto av tre store konteinere, hvor det var kunstverk som hang på veggene i to av dem og et strippeshow i den siste. De besøkende kunne da bevege seg fritt mellom konteinerne for å få med seg hele utstillingen⁵¹.

⁵⁰ Magimix, «Venus- Irene Nordli»

⁵¹ Venus as a poledancer, «About»

Likheter og forskjeller mellom fremstillingene av Venus

Det som går igjen i alle disse fremstillingene er kvinnekroppen og nakenhet. Som Solveig nevner i teksten hun skrev til Ta deg tid utstillingen så blir fortsatt temaene om kvinnekroppen og nakenhet tatt opp i *Pink Venus*, dette er temaer som også har blitt tatt opp i de andre fremstillingene av Venus. *Afrodite* er fremstilt naken, det er også Venus i *Birth of Venus* og *Venus of the rags*.

Samtidig som at nesten alle fremstillingene av Venus jeg har valgt å analysere er nakne så er underlivet dekket til på en eller annen måte. *Afrodite* statuen holder den ene hånden sin foran underlivet, i Botticellis *Venus fødsel* er det håret hennes som dekker til underlivet. Mens *Venus of the rags* står med ryggen til publikum, i *Venus as a poledancer* så beholder artisten undertøyet på og i *Pink Venus* ser man ikke et definert underliv, statuetten er mer som en Barbie dukke i den sammenheng.

Noen andre forskjeller vi kan merke oss mellom verkene er materialene som blir brukt, det er brukt alt fra marmor til gips til porselen når det kommer til statuene, det har også blitt brukt stoff performativ kunst og tempera. Av de objektene jeg har valgt å inkludere så er tre av de statuer, mens Botticellis verk er et maleri, også har vi *Venus as a poledancer* som er kombinert galleri og strippe show, altså en mer performativ utstilling.

Utstillingsmåtene og kunsthistorisk kontekst har også variert fra *Afrodite* som man kan forestille seg ble utstilt i et tempel til Botticellis Venus som muligens var et bestillingsverk i sammenheng med et bryllup, det har da trolig hengt hjemme hos vedkommende. Til *Venus of the rags* og *Pink Venus* som var ment som et utstillingsverk og har vært utstilt i museer. Til slutt så har vi *Venus as a poledancer* hvor utstillingen tok plass i konteinere hvor da som sagt denne utstillingen er en blanding av et galleri og performativ kunst. De største forskjellene her går vel ut på bakgrunnen for hvorfor hvert av verken ble laget. Som tidligere nevnt så har det vært muligheter for alt fra bestillings verk til å produsere nye verk bare for kunstnerens egen mosjon eller for å utfordre måten samfunnet og da andre ser kunst på.

Vi har også forskjeller med tanke på stil, farge og størrelse. For det første så er nesten alle verkene fra forskjellige tidsepoker, vi går igjennom antikken, renessansen, postmodernismen og samtids kunst. Når det kommer til farge og størrelse så er dette også annerledes fordi *Afrodite* som målte litt over 200cm, har mest sannsynlig vært i hvit marmor. *Birth of Venus* måler på en bredde på 278cm og en høyde på 172cm, består selvfølgelig av flere farger med tanke på at det er et maleri. Målene for *Venus of the rags* er litt spesielle, siden de inkluderer helle instalasjonen (både statuen og fjellet med tekstiler), men denne måler da på 212 × 340 ×

110 cm, statuen her er en lys grå farge mens fillene er mer fargerike. *Pink Venus* er mer en statuett med en høyde på 49cm, og er, som navnet sier, rosa.

Sammenlignet med de andre statuene jeg har nevnt tidligere så er *Pink Venus* liten, den er såpass at man lett kan håndtere den selv. Som *Venus of the rags* så kan det til tider minne om at *Pink Venus* også spiller på det med motsetninger med at det er en statue som ser ut som den er laget av et mykere materialet enn det den egentlig er (ser ut som verket er av voks eller stearin, når det egentlig er av porselen).

Når det kommer til plassering i forhold til rommet så kunne man muligens gå rundt for å betrakte *Afrodite* fra flere vinkler, på samme måte som man kan med *Pink Venus*. Dette er ikke mulig med *Birth of Venus* eller *Venus as a poledancer* med tanke på at de er maleri og malerier pluss strippeshow. *Venus of the rags* kan betraktes fra baksiden og sidene på statuen.

Oppsummering

Jeg startet denne teksten ved å gå kort igjennom hva estetikk er, hvorfor den er viktig for kunsten og litt kort om estetikkens utvikling i nyere tid. Her nevnte jeg blant annet hvor ordet estetikk stammer fra og hvorfor estetikken som en filosofi oppsto. I *Klassisk estetisk teori* nevnes det fire hoved punkter på hvorfor estetikk er interessant i sammenheng med kunst, disse er; kunstnerens egen interesse for estetisk teori, estetisk erfaring, estetisk bevissthet og utvidelsen av estetikk begrepet. Når det kommer til utviklingen av estetikk i nyere tid så har vi flere perspektiver, vi har Baumgarten som mente at det som gjør noe vakkert er selver erkjennelsen av objektet. Marx og han ide om at det som fremstilles i kunsten nødvendigvis ikke har noe med det sosiale å gjøre, den er heller ikke nødvendigvis politisk, men at det er opp til hva kunstnerne selv vil vise frem. Baudelaire som var opptatt av sammenhengen mellom estetikk og modernitet og Rancière som så på delingen av det sanselige. Hvordan estetikk teorien har utviklet seg som en helhet er vanskelig å slå fast med tanke på at det er så mange forskjellige aspekter av estetikk teorien man kan ta utgangspunkt i.

Jeg har også gått kort gjennom den historiske konteksten som jeg oppfattet som viktig for oppgaven min, her dekket jeg antikken, renessansen og postmodernismen. Her skrev jeg blant annet når periodene var, hva som var typisk for hver periode, samt en liten bit om den humanistiske tankeretningen under renessansen.

Deretter gikk jeg gjennom noen analyser av verkene *Afrodite*, *Birth of Venus*, *Venus of the rags*, *Pink Venus* og *Venus as a poledancer* for å kunne se på likheter og forskjeller mellom dem. Her fant jeg ut at det er en rekke forskjeller og likheter mellom verkene. Verkene fremstiller alle temaer knyttet til kvinnekroppen og nakenhet, i alle verkene så er underlivet til Venus tildekket.

Noen av forskjellene er ting som materialet som har blitt brukt, størrelse, historisk kontekst og utstillingsmetode til verkene. I denne oppgaven har jeg gått igjennom verk som har brukt tekstiler, marmor, porselen og blitt utført med bruk av performativ kunst. Størrelsene på statuene har rangert fra *Pink Venus* på 49cm til *Afrotide* på 203cm.

Konklusjon

Jeg vil si at utviklingen av estetikken har hatt en stor innflytelse på hvordan kunsten har utviklet seg og på hvordan vi ser kunst og temaer som blir tatt opp i kunst i dag.

Fra statuer helt tilbake i antikken, til maleri fra renessansen, til kunst med et mer postmodernistisk preg som *Venus of the rags* og stamtidsverk som *Venus as a poledancer* og *Pink Venus*. Det er tydelig at fremstillingen av Afrodite/Venus har endret seg opp gjennom historien ettersom fremstillingen og synet på kvinnekroppen har endret seg i samsvar med historien. Vi kan vel også si at fremstillingene av Venus har utviklet seg i samsvar med estetikken, kunsten og samfunnet.

Det er fortsatt mye av de samme temaene som går igjen, temaer som kvinnekroppen og skjønnhet. Jeg tror nok at disse temaene stiller sterkt fordi det er temaer som alltid har vært relevante i samfunnet, helt fra antikken til dagens samfunn. Måten disse temaene blir tatt opp på i kunsten er litt annerledes for hver gang. På en side har man Botticellis *Birth of Venus* som fremviser en gudinne og et idyllisk syn på kvinne kroppen, men på den andre siden har du Irene Nordlis *Pink Venus* som er et blick inn i fortiden, men også inn i fremtiden ved at statuen utfordrer samfunnets syn på skjønnhet innenfor kunst og samfunnets syn på skjønnhet med tanke på kvinnekroppen.

Så ja, det er vel trygt å si at fremstillingen av Venus motivet har endret seg, dette trolig på grunn av de mange endringene som samtidig har skjedd i både samfunnet, kunsthistorien og estetikken som filosofi opp gjennom historien.

Referanser

Adsen, Åshild. *Om å se seg tilbake og samtidig stake ut en ny kurs (Intro)*. Trondheim: Nordenfjeldske kunstindustrimuseum, 2018. s.4

Bale, Kjersti og Bø-Rygg, Arnfinn. *Estetisk teori, en antologi*. Oslo: universitetsforlaget, 2008. s. 9, 165, 167, 378 og 533

Bø-Rygg, Arnfinn og Eriksen, Trond Berg. *Klasisk estetisk teori, fra Platon til Diderot*. Oslo: Universitetsforlaget, 2012, s. 12-13

Kleiner, Fred S. *Gardner's Art through the ages*. Boston, USA: Cengage Learning, 2020, s. 106, 144, 145, 426, 593, 594, 686 og 1004

Lønmo, Solveig. *Ta deg TID*. Museumsforlaget, 2021. s. 38-39

Rogan, Bjarne og Amundsen, Arne Bugge. *Museer og samlinger, kapitler av museenes historie, praksis og ideologi*. Novus: Oslo, 2010. s. 95-97 og 108

Santi, Bruno. *Botticelli*. London: Constable, 1976. s. 27 og 30

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. *25-aarsberetning 1893-1918*. Trondhjem: Aktietrykkeriet, 1918. s. 5-6 og 14-18

Kuiper, Kathleen. *Painters of the Renaissance*. New York, USA: Britannica educational publishing, 2013, s. 86-87 og 92. [Painters of the Renaissance \(ebscohost.com\)](https://www.ebscohost.com)

Minnucci, Roberta. *Heaps of Rags and Double Visions: the interpretation of the classical Venus in arte povera*. UK: University of Nottingham, 2020. [Heaps of Rags and Double Visions: The Interpretation of the Classical Venus in Arte Povera: IKON: Vol 13 \(brepolsonline.net\)](https://www.brepolsonline.net)

Mørstad, Erik. *Visuell analyse, metode og skriveråd*. Oslo: Abstrakt forlag as, 2002, s. 55-56. [Visuell analyse : metode og skriveråd \(nb.no\)](https://www.nb.no)

Bøe, Solveig, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [estetisk – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no)

Rygh, Per, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [postmodernisme – arkitektur – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no)

Rød, Arve, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [postmodernisme – billedkunst – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no)

Sande, Siri, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [den greske antikkens kunst og arkitektur – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

Styve, Per Sigurd Tveitevåg og E. Bjerkestrand, Nils, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [renessansen – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

Tjønneland, Eivind, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [estetikk – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

Tschudi-Madsen, Stephan, red. *Store Norske Leksikon*. 15/5 2022. [renessansen – kunst – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

Google arts and culture. «The birth of Venus- Sandro Botticelli». 15/5 2022. [The birth of Venus - Sandro Botticelli — Google Arts & Culture](#)

Parenti, «Birth of Venus». *Uffizi*. 15/5 2022. [The birth of Venus by Botticelli | Artworks | Uffizi Galleries](#)

Sanger, «Venus of the rags». *Tate*. 15/5 2022. [‘Venus of the Rags’, Michelangelo Pistoletto, 1967, 1974 | Tate](#).

Venus as a poledancer. «About» 15/5 2022. [About - Venus as a Poledancer](#)

Nordenfjeldske. «Om museet» 15/5 2022. [Om museet - Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum \(nkim.no\)](#)

Nordenfjeldske. «Museets samlinger» 15/5 2022. [Museets samlinger - Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum \(nkim.no\)](#)

Magimix. «Venus- Irene Nordli». 15/5 2022. [Venus – Irene Nordli \(magimix.net\)](#)

Magimix. «CV- Irene Nordli». 15/5 2022. [CV – Irene Nordli \(magimix.net\)](#)

Kunsthøgskolen i Oslo. «Irene Nordli: Porselensrommet». 15/5 2022. [Irene Nordli: Porselensrommet - Kunsthøgskolen i Oslo \(khio.no\)](#)

Nordenfjeldske kunstindustrimuseum. «Pink Venus- identifikasjonsnummer: NK2012-030». Upublisert primus rapport. Nordenfjeldske kunstindustrimuseum. 2021, s. 1-2

E-posten mellom meg og Solveig Lønmo →

Bilde referanser

Afrodite, tatt fra Kleiner, Fred S. *Gardner's Art through the ages*.

Boston, USA: Cengage Learning, 2020, s. 144

The birth of Venus, tatt fra wikipediasiden «the birth of Venus». [The](#)

[Birth of Venus - Wikipedia](#)

Venus of the rags, © Michaelangelo Pistoletto fra [‘Venus of the Rags’, Michelangelo](#)

[Pistoletto, 1967, 1974 | Tate](#).

Irene Nordli, *Pink Venus*, 2011. Statuett i porselen, 49 cm. Nordenfjeldske

Kunstindustrimuseum. © I. Nordli/ BONO 2022. Foto: Freia Beer

Venus as a poledancer, bilder tatt fra artikkelen «Danser Madeleine Håkansson kaster klærne for kunsten. Utfordrer publikum i aktuelt verk» i avisen Vårt Oslo, publisert 3/10 2019.

Bildene er tatt av Jina Chang. [Danser Madeleine Håkansson kaster klærne for kunsten](#).

[Utfordrer publikum i aktuelt verk \(vartoslo.no\)](#)

